

מישה דיין

גילה חפירה טריה, שנחשפה, לדעתה, עלידי משה דיין. הוא מיהר לסתום את החפירה.

מה אומר החוק?

מעו של דיין כאוסף עתיקות הגיע לחוג רחב של מפעילי דחפורים, ש' חן עבודתם בסלילת כבישים או בחפירת יסודות נתקלים בעתיקות. על-פי החוק, חייבים הם להפסיק מיד את החפירה, להודיע על המציאה לאגף העתיקות.

כמה מהם התעלמו מהוראה זו והמשיכו לחפור, מתוך חשש שאגף העתיקות יפסיק את העבודה ויגרם לעיכוב. אחרים מילאו אחר הוראת החוק, נתנו לאנשי האגף לבדוק את האתר שנתגלה, להציל מה שניתן להציל מן הממצאים.

אולם מפעילים רבים פסחו על שתי אפ-שרויות אלה. אומנם הפסיקו זמנית את עבודתם והלכו לטלפון הקרוב ביותר, אך לא להזעיק את אגף העתיקות — אלא את משה דיין. זה היה מופיע במהירות המכסימלית, מתחיל בחפירות ארכיאולוגיות קרות תניות. את השלל היה מעמיס על מכוניתו, או על משאית, מעבירו לביתו שברחוב יואב 11, בצהלה.

על פי חוק העתיקות משנת 1929, זוהי עבירה. קובע החוק (סעיף 3): כל אדם, ה' מנלה עתיקה, מבלי שהיה מצוייד ברשיון לערוך חפירות, יודיע מיד על תגליתו לו נציג הקרוב ביותר של אגף העתיקות, או לקצין המחוז הקרוב ביותר, וינקוט בכל פעולה אחת שתקבע.

(סעיף 6): לא חפור אדם ולא יחפס ב' אופן אחר עתיקות, בין באדמתו ובין ב' אדמת אחרים, אלא אם כן קיבל משרד החינוך והתרבות רשיון לחפור או לערוך חפירות עומק.

למשה דיין אין רשיון כזה. אולם גם קבלת רשיון אין פירושה שה' חופר יכול לעשות במימצאיו ככל העולה על דעתו. גם או חלים עליו סייגים חמור רים, שמטרתם להבטיח כי עתיקות הארץ יישמרו בארץ. ולא סתם בבית פרטי, אלא במוזיאון או בתערוכה, לרשות הקלה ה' רחב ולרשות אנשי-מדע והיסטוריונים.

על מוצא העתיקות, המצוייד ברשיון, להציג את כל מימצאיו בפני באיכות אגף העתיקות, אשר בידו הזכות לטול לעצמו את המימצאים הנראים לו כחשובים, תמורת סכום מתאים. אם המימצאים הנותרים, ה' נשארים באתר החופר, יש לשמור היטב, לצלמם ולהציג את תצלומיהם לאגף ה' עתיקות. המוצא אינו יכול למכור את ה' עתיקות, אלא על-פי רשיון מיוחד.

אדם שאינו מצוייד ברשיון כזה צפוי ל' עונשים הקבועים בחוק. למשל:

(סעיף 22): כל אדם המוצא עתיקה ואינו מודיע על מציאתה... חייב בעבירה וצפוי למאסר של חודש, או לקנס של 20 לירות. כל אדם, שאינו מחזיק רשיון לחפור, ר' חופר למציאת עתיקות... חייב בעבירה וצפוי לקנס של 200 לירות.

"ודיין מותר?"

ארכיאולוגים חובבים וסתם אנשים, אינם בקיאים בכל סעיפי חוק העתיקות. אולם הם ידעו שמישה דיין מתעלם מסעיפים אלה... וזה שימש להם דוגמה ותירוץ, כל אימת שהם עצמם גילו עתיקות. אם נודע הרבר לאגף העתיקות, אין הוא עושה דבר, לרוב. "מה אתם רוצים שנעשה?" התלונן אחד העובדים הבכירים, "אם נאיים לתבוע את האיש לדין — הוא מיד עונה: 'ולמשה דיין מותר!'"

וכך, במשך שנים ארוכות, התעלם אגף העתיקות מדרישותיהם של ארכיאולוגים רציניים, להפעיל את החוק, כי מנהלי האגף ידעו שבכל משפט שיערך על חפירה ארכי-אולוגית בלתי-חוקית, או על טילת עתיקות

כ' ודם ידעו שמישה דיין משוגע לעתים קות. כולם ידעו שהוא אוסף כל כך או כותרת של עמוד הנקלעים בדרכו. זה לא לגמרי חוקי, אבל מילא — זה השיגעון שלו. ומי יאמר משהו לרמטכ"ל, או אפילו סתם לשר-הקלאות?

במשך שנים הצטברו באגף העתיקות של משרד החינוך והתרבות בירושלים תלונות והודעות על פעילותו של דיין. אנשי האגף, שלקחו את תפקידם ברצינות, חרפו שן — ושחקו. לכל היותר העיר משהו, בעקיפין, בהודמות, למשה דיין שזה לא בסדר. שאו רח אינו יכול לחפור ולאסוף את העתיקות שהוא מוצא. שיש חוק מפורש נגד זה. דיין ציפץ, והמשיך בשלו.

איסוף עתיקות הוא אחד מתחביביו המע'טים של דיין. הוא עסק בו בשקידה ובשי'טתיות. סיפר עורך-דין תל-אביבי צעיר: "אני זוכר בוקר אחד בחוף אנדיה. מכונית נעצרה רה בראש הצוק וגבר יוצא ממנה. אי אפשר היה לטעות: זה היה משה דיין, ובידו אחז את חפירה. הוא פשט את הולצתו, שיפ' שף את דיין, אחז את האת בידים של איכר והתחיל לחפור."

מיבצר ער החוף

— וא לא מוצא שום חפץ עתיק, ב' אתו בוקר. אבל היו מיקרים אחרים, בהם האיר לו המזל. סיפר השבוע קצין לשעבר בצה"ל:

זה היה מיד אחרי גמר הקרבות של מיבצע סיני. קיבלנו פקודה ללחץ את ה' רמטכ"ל משה דיין בסיוור מסויים. מטרטנו היה צבאית טהורה: להגיע אל המיג ה' מצרי, שנפל על החוף, במבואות העלת סואץ, אחרי שנפגע בקרב אחר.

"נסענו לאורך פסי הרכבת, כשהגיפים מקפצים על האדנים. בדרכנו חלפנו על-פני ישובים וערים, שתושביהם הבדואים נטשו אותם בזמן הקרבות. בכל מקום נעצרה ה' שיירה, בת שלושת הגיפים. הרמטכ"ל ירד, ואחריו כל יתר הפמליה, שמנתה גם שני קצינים בדרגת אלוף-מישנה, וביניהם אלוף-מישנה בנימין גבייל.

הישובים היו כולם עוובים, כך שיכולנו למלא את שליוחנותנו ללא הפרעה. עברנו מ' בית לבית וחיפשנו דבר אחד: עתיקות וכדים. לאט-לאט התחילו הגיפים להיות עמוסים. עד שהגענו למיבצר צלבני עתיק, על שפת-הים. ואז התחיל הפוגרום.

"כל מי שהיה לו כלי חפירה הוציא אותו. מי שלא היה לו, הוציא כידון או סתם או' לר. אפילו בכפיות השתמשנו כדי לחפור בתל, שעליו עמד המיבצר. מצאנו שלל רב: כדים, חרסים, שהועלו מיד לגיפים. משהו מצא פסלון עתיק, בגודל של כ-15 סנטי-מטר — שעבר לידי הרמטכ"ל.

"זה נמשך למעלה משעתיים, כשבאמצע עשינו הפסקה לפיקניק נחמד. הפסקנו רק כאשר כבר לא היה מקום בגיפים להעמיד כדים. ואז המשיכה כל השיירה, עד שהגענו למקום ששם המתינו שלושה פייפרים להטיס את דיין ואת הקצינים הבכירים צפונה.

אנחנו שמחתי, כי קיחינו שעכשיו יעמי'סו את השלל למטוסים, ונוכל שוב לשבת כמו בני-אדם בגיפים. אבל הרמטכ"ל חשב אחרת. הוא עלה לבדו למטוס והגיפים חזרו עמוסים לאל-עירישי.

"המני? — מי זכר אותו?"

עוד אדם יודע לספר על חפירותיו של דיין. הוא אף עשה זאת רשמית, במכתב-תלונה אל אגף העתיקות בירושלים. זהו מרדכי מגידון, מנהל החפירות הארכיאולו-גיות בתל-אביב, ליד רמת-אביב.

במכתבו התלונן כי משה דיין ביצע חפי'רה פרטית לגילוי מימצאים, שבטח המגודר של התל. הוא ביסס את תלונתו על דברי העובדים, שראו את משה דיין יורד מן הגבעה למכוניתו, שחנתה בקרבת מקום. כאשר ערך מגידון סיור בטח המגודר,

ערב הבחירות הפיץ חכם את הקאריק'טורה המפורסמת, המראה את נאווי הניכנע מגיש לטוביהו האשכנזי את בני עדות-המז'רח על צלחת. מאותו רגע החלה ההתקפה הנגדית המוחצת של מנגנון-המפלגות וה' עתונות. הסיסמה היתה: חכם מנהל הסתה גזענית! חכם הוא אנטי-שמי!

ניראה כי התקפה זו עלתה ל' חכם לפחות במנדט אחר, אם לא כשניים. היא הבחילה את בני עדות-המזרח. היא הבחילה גם את האשכנזים, וזירזה אותם לחוש אל הקלפי.

אגיד בפה מלא: אני רואה כל אפסול ברשימות עדותיות. אני רואה בהן רעה שבהכרח. אני סבור כי ההתקפה ה' היסטורית עליהן היא גילוי של צביעות מת'חסדת.

מדוע משתמשים במונח "עדותי" רק כאשר מדובר על עדות-המז'רח? מדוע כשרה רשימה המור'י

תעמולה בבאר-שבע — צעד לבחירה אישית של ראשי-ערים

כבת כולה מבני עדות-המערב? הכנסת מלאה סיעות עדותיות מובהקות — סיעות שכמעט כל חבריהן באו ממחוז קטן אחד במזרח אירופה, והכוללות בקושי ספרדי-ש'שבת אחר.

במה טובות אלה מרשימתו של דויד חכם?

כל עוד קיימת בארץ הסליה של בני עדות-המזרח, כל עוד לא ייתנו להם התנאים המיוחדים שיאפשרו להם בכלל לחיות שוים — תתרחב קרקע-הצמיחה לרשי'מות עדותיות.

אפשר לעצור רשימות אלה בהסתה. אנטי-אנטי-שמית, נוסח באר-שבע. אפשר להכ'ים למפלגות ספרדיים-מטעם, כדי לאחז את עיני המקופחים. זה לא יעזור לאורך ימים. לפני עשר שנים טבע העולם הזה מטבע לשוני דרמאטי: "דופקים את השחורים". עשינו זאת כדי לזעזע את הארץ, לעורר את הציבור בעוד מועד לפעולה לסילוק הקיפות. לא הצלחנו. עליית הרשימות ה' עדותית באה עתה כאזהרה נוספת.

רשימה העדתית אינה מחלה. היא רק סימפטום של מחלה — מחלת ה' קיפות ואי-השיוויון.

רופאי-אליל לוחם במימפוטומים. הרופא האחראי מטפל במחלה.

השבוע ציטט שבועון אמריקאי את דב' ריו של מנהיג אמריקאי כושי מלפני מאה שנה. הם נאמרו על תעמולת הכושים למען שחייון-זכויות, והם טובים גם לפעולה ה' דומה של בני עדות-המזרח בישראל: "אם אין מאבק, אין התקדמות. אותם המעמידים פנים של שוחרי החרות, אך מס' תיגיים מן התעמולה, משולים לאנשים ה' מבקשים יכול כל הרוש. הם רוצים ב' אוקיינוס, ללא שאנתי-אימים של מימיו ה' רבים."

בארץ אין עדיין שאנתי-אימים. יש רק המיית גלים ראשונים. אך מי שאוטם את אוזניו משמוע — אל יתפלא אם יציפו מחר המבול.

(המשך מעמוד 5) העדתיים לא זכו בבאר-שבע לשני מנד'טים, אלא לשלושה.

כי מלבד רשימתו של חכם, שוכתה לשני מנדטים, היתה בעיר רשימה עדותית נוספת: הרשימה ג'. ראשיה היו עדתיים, תעמולתה היתה עדותית, בוחריה היו עדתיים. רק מ' פאה חוסר-אמצעים הסכים ראשה. יוסף מלכה, לקבל על עצמו את החתיית של אגף ה' דתי-ישראלי, מטעמי נוחיות.

עובדה זו מפריכה גם את השקר השלישי: שהמנצח האמיתי במע'רכת באר-שבע היה המוחצת הדתי.

שלושה נציגים עדתיים מתוך 15 חברי מועצת-העירייה — אין זה מעט. ביחוד כא' שר אחדות-העבודה והליברלים לא זכו אף למנדט אחד, וכאשר תנועת-החרות, שאספת'העם שלה עם מנחם בגין משכה 6000 איש, זכתה רק למנדט אחד.

אולם גם זו אינה האמת כולה. האמת העיקרית מתגלה במשפט הבא: מ' בין 15 חברי המועצה החדשה, שמונה הם בני עדות-המזרח.

זהו ההישג העיקרי של חכם ר' חבריו: הם הכריחו גם את המפ'י לגות האחרות למוצא את רשימות' המועמדים שלהן בכני המזרח.

מפא"י ניצלה, איכשהו, מפני שמה ב' ראש רשימתה בן-עיראק. הליברלים מוגרו, מפני ששמו בראש רשימתם אשכנזי. אפילו ורזיו האשכנזי, האהוד בקרב בני עדות' המזרח בעיר, הקפיד לשים במקום השני ב' רשימתו אדם בשם צאלה האפו.

השאלה המתעוררת עתה אינה, אפוא: האם יחולל הגורם העדתי החדש המורה יסודית בצמרת המדינית? השאלה היא: האם תתבטא תמורה זו בחירות בני עדות' המזרח לצמרת המפלגות הקיימות — או שתביא להקמת מפלגה של בני עדות' המזרח?

התמורה עצמה היא בלתי-נמי'נעת.

מדוע לא השיג דויד חכם את מספר המנדטים שהוא קיווה לז' מדוע השיג רק שניים מתוך 15, בעוד שחברו רובר' חיים השיג באשדוד שניים מתוך 11?

הסיבה הראשונה היא: בבאר-שבע גייסה מפא"י מנגנון שעוד לא הופעל כדוגמתו בשום בחירות מקומיות.

(חכם הוציא שתי ל'י על כל קול שקיבל. מפא"י הוציאה, לפי החישוב של עצמה, שאינו מעורר אמן.) 67 ל'י על כל קול, ולפי הערכה אחרת כ-130 ל'י לקול. מפא"י הוציאה כ-10 ל'י לקול.)

הסיבה השניה סמונה בעתונות. אין זה סוד כי העתונות העברית היא מיבצר אש'כנזי, אשר שום ספרדי לא הגיע עדיין ל' עמדות-הפיקוד שלו. באופן אוטומאטי ל' גמרי ליכדה עתונות זו את שירותיה, ו' ניהלה לוחמה פסיכולוגית נגד הרשימות ה' עדותיות.

הסיבה השלישית קשורה ב' שניה. הקיצוניות של דויד חכם הגדירה את המאה, סופקה לעתיד נות העוינת את התחמושת למל'י חמתה.

התחביב